

ملګري ملتونه له بنکيلو اړخونو غواړي چې د ملکيانو خونديتوب خپل لومړيتوب وګرځوي او خبرې پيل کړي

کابل د ۲۰۲۰ کال د جولای ۲۷ مه - د ملګرو ملتونو تازه رپوټ چې نن خپور شو ښيي، چې د ۲۰۲۰ کال په لومړۍ نيمايي کې يې د ۳۴۵۸ ملکي وګړو مرګ ژوبله ثبت کړې (۱۲۸۲ وژل شوي او ۲۱۷۶ ټپيان)، چې د تاوتریخوالي کچه کله لوره او کله هم ټيټه شوې او په افغانستان کې يې ملکيان اغيزمن کړي.

پداسې حال کې چې د ملکي تلفاتو شميرې د ۲۰۱۹ کال د لومړيو شپږو مياشتو پرتله ۱۳ سلنه کمښت ښيي، د افغانستان جګړه د نړۍ په کچه د ملکي وګړو لپاره تر ټولو وژونکې جګړه پاتې ده. خو دا بايد په پام کې ونیول شي، چې د افغان ملي امنيتي ځواکونو او طالبانو لخوا د رامینځته شويو ملکي تلفاتو په کچه کې هيڅ کم والی نه دی راغلی. په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د مرستندويه پلاوي (يوناما) د خپاره شوي راپور له مخې د ملکي وګړو د تلفاتو د ټيټې شميرې اصلي لامل د نړيوالو پوځي ځواکونو او د داعش د خراسان څانګې د عملياتو کموالی دی.

افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د سرمنشي ځانګړې استازې ډيبرا لايټز وايي: "په داسې وخت کې چې د افغانستان حکومت او طالبان تاريخي فرصت لري چې د سولې خبرو اترو لپاره د خبرو ميز ته سره راټول شي، ترېخ حقيقت دا دی چې جګړه هره ورځ په دوامداره توګه ملکي وګړو ته لوی زيان اړوي."

آغلي لايټز چې ديوناما مشره هم ده وويل: "زه له بنکيلو غاړو غوښتنه کوم چې په راپور کې د مستند شويو ناوړه پېښو او زيانونو په اړه چې د افغانستان خلکو ته اوږي غبرګون وښيي، او د وژنو د مخنيوي لپاره پريکنده اقدام وکړي او د خبرو ميز ته حاضر شي."

د حکومت مخالف عناصر په دوامداره توګه د ملکي تلفاتو ډېری برخې مسؤل ګڼل کيږي، په داسې حال کې چې يوناما طالبانو ته د منسوب شويو تلفاتو په برخه کې د انديښنې وړ زياتوالی مستند کړی چې د فشاري تعبيه شويو چاودېدونکو توکو، برمه کولو چې ناوړه چلند پکې شامل وو او له پلټنو پرته سملاسي صحرايي اعدامونو له امله رامنځ ته شوي. په ټوليز ډول ۵۸ سلنه ملکي مرګ ژوبله د دولت ضد عناصرو له خوا رامنځ ته شوې چې طالبان يې د ۱۴۷۳ (۵۸۰ وژل شوي او ۸۹۳ ټپيان) مسوول دي چې د جنوري له لومړۍ نيټې د جون تر دېرشمې د ټولو تلفاتو ۴۳ سلنه جوړوي.

ملکي تلفات چې افغان امنيتي ځواکونو ته منسوب شوي ۹ سلنه زيات شوي، چې په عمده توګه د هوايي بریدونو او د ځمکنيو شخړو پر مهال د نامستقيمو ډزو له امله رامنځ ته شوي دي. د ۲۰۲۰ کال د لومړيو شپږو مياشتو په اوږدو کې د افغان امنيتي ځواکونو له خوا د هوايي بریدونو له امله ملکي تلفات د نږدې ۲۳ سلنې مرګ ژوبلې (۷۸۹ وژل شوي او ۵۰۸ ټپيان) نيمايي کې افغان ملي امنيتي ځواکونه د ملکي وګړو د ټولو تلفاتو د ۲۳ سلنې مرګ ژوبلې (۲۸۱ وژل شوي او ۵۰۸ ټپيان) مسؤل ګڼل شوي. دولت پلوه ځواکونه د تر ټولو زياتو ماشومانو د مرګ لامل پاتې شوي دي.

يوناما د ۲۰۲۰ کال په دويمه ربع کې نړيوالو ځواکونو ته منسوب هيڅ ډول ملکي تلفات د روانې جګړې په لړ کې ندي ثبت کړي.

بيا هم ډير ملکي تلفات د ځمکنيو نښتو له کبله رامنځ ته شوي، چې د تلفاتو دوه پردې اکثریت جوړوي - چې لامل يې غير مستقیمی ډزې دي، په خاص ډول په ملکي ميشتو سيمو کې. په دويمه درجه کې ډير ملکي تلفات د تعبيه شويو چاودېدونکو توکو (خان وژونکي او غير خان وژونکي) دکارولو له کبله رامنځ ته شويدي، ورپسې هډفي وژنې راځي. يوناما په خاصه توګه په قصدي ډول د ملکيانو د هدف ګرځولو په اړه انديښمنه ده، چې مذهبي مشران، روغتيايي کارکونکي، د عدلي او قضايي ادارو غړي، د مدني ټولني فعالين، د غيرحکومتي سازمانونو کارکونکي او خبريالان پکې شامل دي.

بنځې او ماشومان په نامتناسب ډول د مخامخ او غيرمستقيمو وسله والو جګړو د اغيزو له کبله متاثره شويدي، چې د ټولو ملکي تلفاتو څه باندې ۴۰ سلنه جوړوي. د کال په لومړيو شپږو مياشتو کې د جګړې له امله ۳۹۷ بنځو ته تلفات رامنځ ته شوي (۱۳۸ وژل شوي او ۲۵۹ ټپيان شوي)، او ۱۰۶۷ ماشومانو ته تلفات اوښتي دي (۳۴۰ وژل شوي او ۷۲۷ ټپيان). رپوټ يادونه کړې، چې ماشومان په افغانستان کې د بنکيلو غاړو لخوا د کويد ۱۹ وبا پر مهال د جګړې لپاره د استخدام او کاريدلو له اړخه ډير زيان منونکي دي.

رپوټ همدارنګه په ملکيانو د وسله والو جګړو دوامداره اغيز په ګوته کوي. د يوناما لخوا نوي څارنه ښيي، چې د يوې پيښې له رامنځ ته کيدو اونۍ او مياشتني وروسته قربانيان له فزيکي، عاطفي، رواني او مالي اړخه د زياتو زيانونو له کبله ځوريري او له بل پلوه يې له پراخو بشري حقونو څخه د ګټې پورته کولو وړتيا اغيزمنوي. د کويد ۱۹ وبا په پراخه کچه د قربانيانو د بېرته ښه

کيدو وړتيا کمه کړې او دغه کار بنکيلي غاړې اړباسي چې تاوتریخوالی همدا اوس کم کړي دقربانيانو حقونه او اړتياوې ومني او پوره يې کړي.

د يوناما د بشري حقونو د برخې مشري فيونا فريزر وويل: "د هغو وگړو او ټولنو تجربې، حقونه او اړتياوې، چې د تاوتریخوالي له امله اغيزمنې شوي بايد د سولې د راتلونکو خبرو د اصلي ټکو په توگه په پام کې ونیول شي."

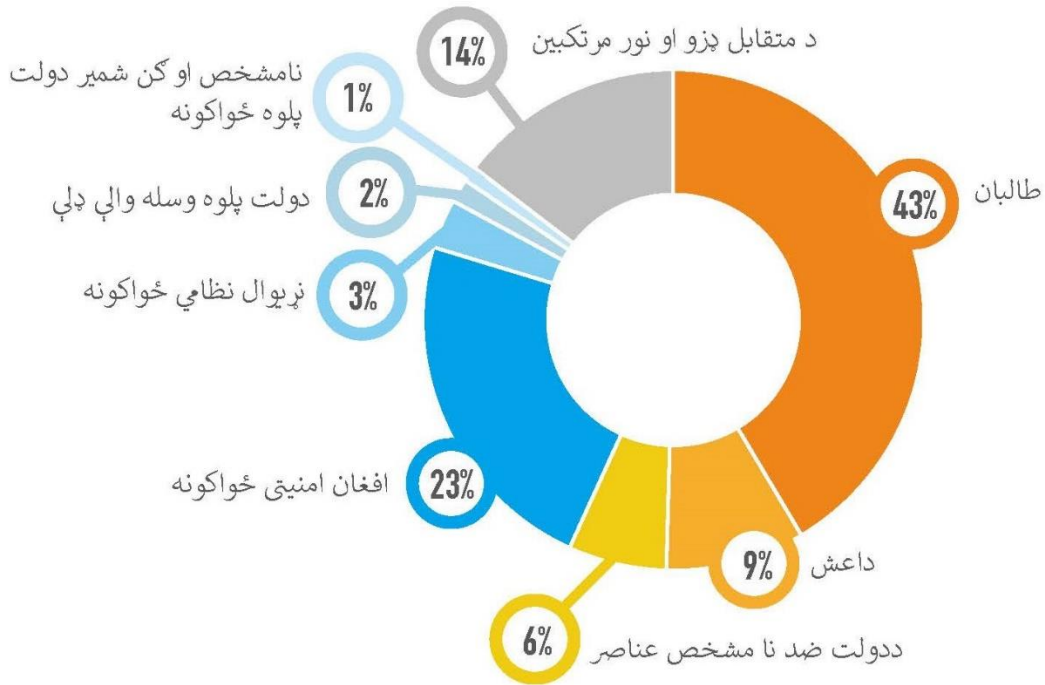
د ملکي تلفاتو ټولټال

۱ د جنوري څخه تر ۳۰ جون ۲۰۰۹ - ۲۰۲۰

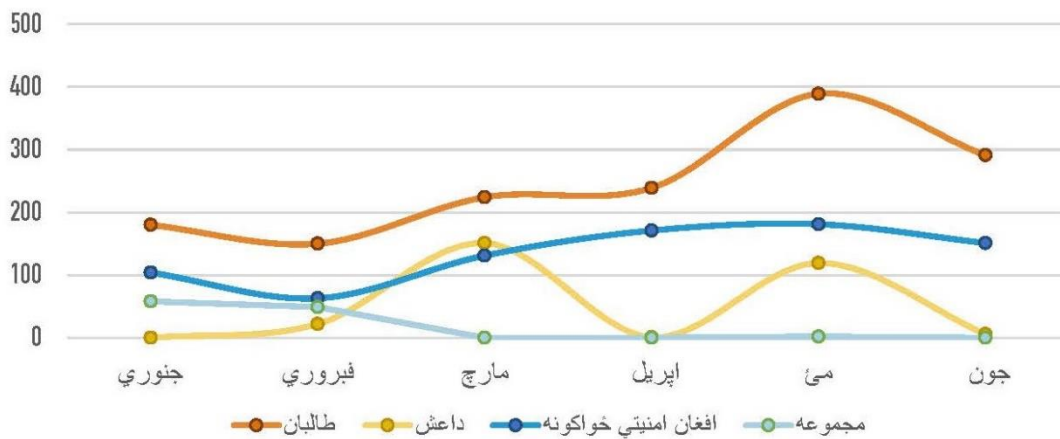

په جگړه کې د ښکېلو خواو لخوا ملکي تلفات
۱ جنوري څخه تر ۳۰ جون ۲۰۲۰

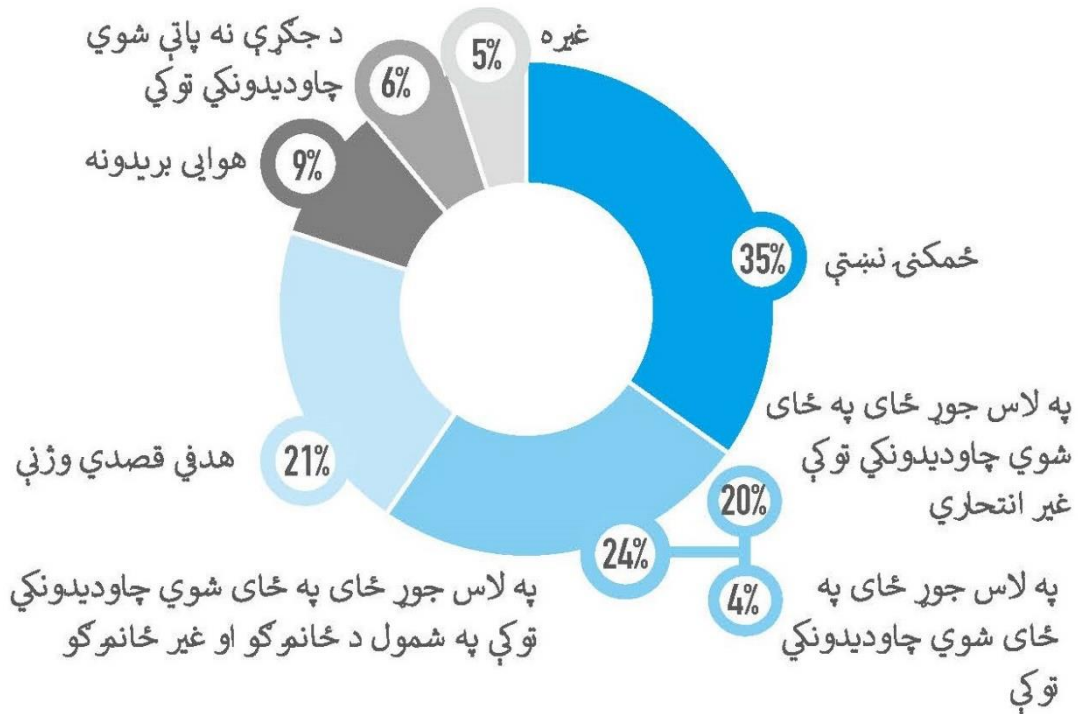

په جگړه کې د ښکېلو ډلو لخوا د وخت په اساس ملکي تلفات
۱ جنوري څخه تر ۳۰ جون ۲۰۲۰

د پېښو د نوعیت په اساس ملکي تلفات
۱ جنوري څخه تر ۳۰ جون ۲۰۲۰

د ۲۰۲۰ کال د لومړۍ نیمایي رپوټ دلته ولولئ:

UNAMA Protection of Civilians in Armed Conflict

يوناما د افغانستان له خلکو او حکومت څخه سولې او ثبات ته د رسيدو لپاره ملاتړ کوي. د سياسي ماموريت په توگه له خپل ماموريت سره سم، يوناما د شخړې مخنيوی او حل، د ونډې اخيستني د زياتيدو او ټولنيز يووالي او همدارنگه د سيمه ييزو همکاريو د پياوړتيا ملاتړ کوي. دا ماموريت د اغيزمنې حکومتدارۍ ملاتړ کوي، ملي مالکيت او حساب ورکونکو بنسټونو ته چې بشري حقونو ته د درناوي پر بنسټ جوړ شوي، ملاتړ کوي. يوناما د استقلاليت، بې پرې والي او يووالي د اصل په پام کې نيولو سره د ديپلماتيکو اقداماتو په گډون د شخړو د زياتيدو او پراخيدو دمخنيوي په موخه 'د ښه نيت چارې' او نور کلیدي خدمتونه برابروي. دا ماموريت د افغانانو پرمختگ او بشري لومړيتوبونو لپاره نړيوالې مرستې همغږي کوي.